

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentariivs In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus XIV. De Clericis pugnantibus in duello.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

TITULUS XIII.

De Torneamentis.

SUMMARIUM.

- 1. Torneamenta cur prohibita.
- 2. Prohibitio ista quando cesset.

UT occasiones, unde cædes enascuntur, evitentur, prohibitus est ab Ecclesia torneamentorum usus, in nundinis & feriis in virium ostentationem exhiberi solitus, c. 1. h. t. Quod de his Torneamentis accipiendum, in quibus ut plurimum est mortis periculum, per d. c. 1. Quæ prohibitio ut effectum consequatur, vetant Canones in dictis torneamentis interfectos recipi Ecclesiastica sepultura, etiam defunctos peracta poenitentia; quatenus tamen pugnandi causa eo venerunt, non etiam si fortuito eo venientes occisi sint, c. 2. h. t.

Prohibitionem hanc cessare vult Navarr. in Summa c. 5. nu. 9. quando adhibetur moderamen & cautela, quæ cædes & similia pericula evitentur, secundum 1. Extrav. 1. h. t. Quo modo & taurorum agitationes per se periculosas in Hispania usitatas permitti posse dicit, si sufficienter caveatur, ne cædes committatur, quæ de re Vid. Azor. p. 3, lib. 2. c. 15, Gutierrez Canon. Quest. lib. 1. c. 7.

TITULUS XIV.

De Clericis pugnantibus in duello.

SUMMARIUM.

- 1. Duella olim cur usitata.
- 2. Cur detestanda.
- 3. Poena duellantium jure Canonico.
- 4. Poena depositionis an ipso jure infligatur.
- 5. Duellorum prohibitio & poena ex Concilio Trid.
- 6. Duellum bono publico an licite suscipiatur?
- 7. Inter milites an licitum?

Requentiam cædium præbet Duellum, id est singulare certamen, olim usitatum,

tum in virium ostentationem, tum in controversiarum decisionem, præcipue pro conservatione honoris, ut videre est ex variis. Apud Christianos etiam in usu fuit in litium diremptionem certis casibus & legibus, ad veritatis alicujus indaginem; hac conditione, ut victor probasse videretur, quod adferuisset, victus vero de crimine vel calumnia convictus haberetur.

Abhorret tamen ab institutis Christianis, tamquam repugnans juri divino & naturali, ratione homicidii, quod ex eo frequentissimè sequitur; & quod tentetur Deus, quasi per hujusmodi duella alligetur manifestare veritatem: quibus sicut nihil crudelius, ita nihil stultius potuit excogitari in Christiano pectore, quod decet omnem mansuetudinem. Ut quis bonus imbutus moribus honestis ea merito detestetur, uti temeraria & fallacia, pervertentia ordinem judiciorum, violentia justitiam; cum plurimi, quorum causa jure & veritate optima fuit, stolidissimi deorum Martis arbitrio pugnantibus occubuerint, & ejusmodi infamis aleæ jactu vitam non tantum sæculi hujus transitorii, sed & venturi perpetuo amiserint. Uti & nequaquam semper in bello victoriam consequitur justa causa, quin non raro divina sententia, & occulto Dei judicio declinet interdum ad eum, qui pessimam causam fovet, secundum illud communè dictum.

Vidrix causa diu placuit sed victa Catoni.

Sunt hæc de re exempla plurima, tum in aliis libris passim, tum in divina Scriptura, Judic. c. 20.

Rectè proinde ejus usus prohibetur, c. 2. h. t. & can. Monomachiam II. q. 5. non tantum poena irregularitatis, quam incurrit reus pugnans per se vel per alium, si mors subsequatur, licet beneficii usus relinqui possit misericorditer, ne cogatur Clericus mendicare in opprobrium Cleri d. e. 2. verum & depositionis, ut patet c. 1. h. t.

Ubi quaeritur, An hæc poena ipso jure infligatur in casu provocationis aut acceptationis duelli? R. Hoc plerisque velle, fundatos in d. c. 1. Cujus tamen verba non tam sonant sententiam latam, quam ferendam, cum dicat

Zzz 2 dep

deponendum esse, non etiam esse depositum. Navar. in *Summa* c. 27. nu. 156. Et ut ipso jure possit dici infirmitas ista, non tamen est proprie pœna depositionis, sed potius suspensionis, cum super vera depositione non dispenset Episcopus, cui tamen dispensatio eo casu, non subsecuta deformatione, est permessa, cum Pont. ipse raro in tali casu dispenset. Hoc ita de jure veteri.

Hodie ex decreto Conc. Trid. Sess. 25. c. 19. *De reform.* propter frequentes cædes detestabilis est indicatus duellorum usus, & generaliter non tantum Clericis, verum etiam laicis inhibitus sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ, non tantum per ipsos pugnantes, etiam si nemo occidatur, verum & per consilium dantes, quovis modo suadentes, spectantes, nisi forte ex occulto spectent, cum sint quasi non præsentibus & non concurrentibus; aut dantes auctoritatem sua præsentia duello, quod alias à partibus sine arbitrio existentibus non committeretur. Item per Principes aliosque Dominos temporales, qui locum ad ad monomachiam in terris suis inter Christianos concesserint: qui præterea jurisdictione & dominio loci, in quo vel apud quem duellum fieri permiserint, si cum ab Ecclesia obtineant, privantur; si feudalis sit, directo domino statim adquiritur. Denique pugnantes, eorumque patrini, uti vocantur, bonorum suorum proscriptionis, ac perpetuæ infamiae pœnam incurrunt; qui ut homicidæ juxta sacros Canones puniri, & si in ipso conspectu decesserint, Ecclesiastica carere sepultura jubentur.

Exceptionem autem dicta patiuntur in pugna suscepta ratione justæ defensionis contra injustum invadentem, quæ de re actum sap. Tit. 12. * Bono etiam publico hoc genus pugnae sub vires videntur esse extra culpam, uti cum hoste publico, ad evitandas belli calamitates; tunc enim non est tentato Deum, quod lex divina vetat: nec hostem tollere est homicidii reatum lege veterum committere, sed officio boni militis fungi. Quo modo certamen Davidis cum Philistæo approbatum à Deo & auctoritate Martini V. Pont. Carolus Andegavensis & Petrus Tarraconensis controversiam super Regno Siciliae hoc modo sopire decreverunt, quamvis ea res non carcat

temeritate, cum summa rerum unius atque alterius periculo committatur. Navar. c. 11. n. 9. c. 15. n. 9. * Ubi putat in militibus potest posse duella cum hoste provocante suscipere accedente auctoritate supremi Principis, non tam vanæ gloriæ causa, quam ad commendandum principali victoriæ belli ac repugnanti exercitus, quam non parum promovet. Tit. 15. nu. 27. Valq. *Conir.* c. 49. nu. 17. *Instit. Moral.* p. 3. lib. 2. c. 5. q. 4. Quæque contigit nuper in Belgio anno 1600. prope Silvam Ducis, ubi viginti milites Coburgenses donquæ provocati totidem Galliarum servientibus, feliciter pugnaverunt, superad unum omnes profligant, à suis necem que desideratis.

TITULUS XV.

De Sagittariis.

Balistarum usus in saxis & sagittis sicut olim frequens fuit in bello, quocirca hodie alia tormenta supplet plura inferentia. Horum usum, cum parum communit Christianis moribus, prohibet Innocentius Pont. sub pœna excommunicationis, cap. 11.

TITULUS XVI.

De Adulteriis & Stupro.

SUMMARIUM.

1. Adulterium à quo est cum quibus committitur.
2. An cum sponsa aliena?
3. Accusare de adulterio quibus licet, & quod tempus.
4. Adulterium penis peccatum mortale.
5. Pœna adulterii.
6. An fuerit aliquando pœna capitalis?
7. Patri filiam in adulterio deprehenfam marito uxorem an occidere licet?
8. Adulter occultus an debitum exigere possit altero adulterii ignaro?
9. Quæ causa à pœnis adulterii excusantur?
10. Hæres mariti an rectè accuset uxorem pro effectu lucranda dote?